

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ Δ/ΝΣΗ Π/ΘΜΙΑΣ &
Δ/ΘΜΙΑΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ (ΠΕ.Κ.Ε.Σ.) ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Λάρισα, 12/07/2021
Α.Π: 2077

Προς: - Περιφερειακή Δ/νση
Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης
Θεσσαλίας

Πληροφορίες : Βαλιιάζη Μαρίλη
Ταχ. Δ/νση : Ηπείρου & Ανθ. Γαζή
Ταχ. Κώδικας : 412 22 Λάρισα
Τηλέφωνο : 2410619344
e-mail: pekes@thess.pde.sch.gr
ιστοσελίδα: <http://pekesthess.sites.sch.gr>

Θέμα: Συγκεντρωτική έκθεση για τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ & ΔΥΕΠ της ΠΔΕ Θεσσαλίας για το σχολικό έτος 2020-21

Σχετ.: α) ΥΑ ΑΠ Φ1/63691/Δ1 (ΦΕΚ 1403, τ.Β', 25-04-2017)
β) ΑΠ Φ1/68391/Δ1/10-6-2021 ΥΠΑΙΘ-Διεύθυνση Σπουδών,
Προγραμμάτων & Οργάνωσης Π.Ε., Τμήμα Α' Σπουδών & Εφαρμογής
Προγραμμάτων
γ) ΑΠ Φ1/69099/Δ2/11-6-2021 ΥΠΑΙΘ-Διεύθυνση Σπουδών,
Προγραμμάτων & Οργάνωσης Δ.Ε., Τμήμα Β'

Πλαίσιο καταγραφής

Η παρούσα έκθεση ανακεφαλαιώνει τις εκθέσεις που κατέθεσαν οι Συντονίστριες / Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου κάθε βαθμίδας στο ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας σε εφαρμογή των Σχετικών εγγράφων που στάλθηκαν στις σχολικές μονάδες. Το ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας αποφάσισε να χρησιμοποιήσει τη φόρμα καταγραφής που είχε δημιουργηθεί μετά από συνεργασία Σ.Ε.Ε. – Σ.Ε.Π. εμπλουτισμένη με περιοχές που αφορούν την Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση την οποία προώθησε στις σχολικές μονάδες μέσω των Δ/νσεων Π/θμιας & Δ/θμιας Εκπ/σης (ΑΠ 1738/14-6-2021), ώστε οι πληροφορίες να κωδικοποιηθούν. Οι εκθέσεις που συμπληρώθηκαν από τις σχολικές μονάδες, ακολούθησαν την αντίστροφη πορεία προς το ΠΕ.Κ.Ε.Σ.. Οι Σ.Ε.Ε. αποδελτίωσαν την πληροφορία στην προσωπική τους έκθεση. Η παρούσα σύνοψη ακολουθεί τις περιοχές που αποτελούσαν τις εκθέσεις που προαναφέρθηκαν.

Πρέπει να σημειωθεί πως τη φετινή σχολική χρονιά δύο ιδιαίτερα χαρακτηριστικά επηρέασαν τη λειτουργία και των τάξεων υποδοχής. Το πρώτο ήταν οι συνθήκες Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης που κατά διαστήματα εφαρμόστηκε στην προσπάθεια αποτροπής διάδοσης του ιού. Συνέπεια αυτού ήταν πως ο χρόνος της εκ του σύνεγγυς

διδασκαλίας ήταν περιορισμένος και δεν επιτεύχθηκε το «δέσιμο» στον επιθυμητό βαθμό με το σχολείο, τα πρόσωπα και τις διαδικασίες του. Το δεύτερο ήταν τα φυσικά φαινόμενα που επηρέασαν την παρουσία των προσφύγων στις περιοχές της Θεσσαλίας. Τον Σεπτέμβρη ήταν οι πλημμύρες στην Καρδίτσα και τον Μάρτιο ο σεισμός στην περιοχή της Ελασσόνας, γεγονότα που επηρέασαν ιδιαίτερα τους πρόσφυγες και τους Ρομά – τα παιδιά των οποίων φοιτούν στις Τ.Υ. – κάποιιοι από τους οποίους επέλεξαν να μετακινηθούν.

Τη φετινή σχολική χρονιά η λειτουργία των ΤΥ ΖΕΠ υποστηρίχθηκε από τέσσερις Συντονιστές Εκπαίδευσης Προσφύγων ένας για κάθε περιφερειακή ενότητα. Η συνεργασία τους με τις σχολικές μονάδες άφησε μόνο θετικό απόηχο. Και τη χρονιά αυτή, ωστόσο, καταγράφηκε καθυστέρηση στον διορισμό σημαντικού αριθμού εκπαιδευτικών για την προσφορά διδακτικού έργου σε ΤΥ ΖΕΠ, παράμετρος που επηρεάζει αρνητικά το προσφερόμενο εκπαιδευτικό έργο.

Για την καλύτερη πλοήγηση στην έκθεση προχωρούμε σε μια περιγραφή της δομής της. Αρχικά παρουσιάζονται σε πίνακες οι σχολικές μονάδες που κατέθεσαν έκθεση με βάση τη φόρμα που δημιουργήθηκε σε αντιστοιχία με τον Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου που έχει την παιδαγωγική ευθύνη της λειτουργίας της και συγκριτικούς πίνακες και διαγράμματα με τους αριθμούς των μαθητών/τριών που φοιτούν σε αυτές τις σχολικές μονάδες την τελευταία τριετία, ανακεφαλαιώνονται οι πληροφορίες που αφορούν την παιδαγωγική λειτουργία των δομών και, τέλος, προβλήματα και προτάσεις με βάση τις αποδελτιώσεις που προχώρησαν οι Σ.Ε.Ε. στις εκθέσεις τους.

Α. Σχολικές Μονάδες / Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου & Αριθμός μαθητών/τριών

A1. Δ.Υ.Ε.Π.

Σχολική Μονάδα Δ.Υ.Ε.Π.	Υπεύθυνος Σ.Ε.Ε.
Δ.Π.Ε. Λάρισας	
Νηπιαγωγείο ΔΥΕΠ Κουτσόχερου	Ξυνοπούλου Αφροδίτη
26 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
Δημοτικό Σχολείο Κοιλιάδας	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
Δημοτικό Σχολείο Τερψιθέας	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
3 ^ο Γυμνάσιο Λάρισας	Κανδήλα Ιουλία
Γυμνάσιο Πυργετού	Παύλου Νικόλαος
Δ.Π.Ε. Μαγνησίας	
Νηπιαγωγείο ΔΥΕΠ Μόζας	Μωραΐτη Πολυξένη

Ο αριθμός των ωφελούμενων μαθητών/τριών που φοίτησαν σε σχολικές μονάδες Δ.Υ.Ε.Π. Προσχολικής, Δημοτικής και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της ΠΔΕ Θεσσαλίας ήταν 180, χαμηλότερος αυτού της περσινής χρονιάς που έφτανε τους 256.

Με δεδομένο πως η φοίτηση στις ΔΥΕΠ γίνεται να καλυφθεί το βασικό επίπεδο της γλώσσας, γίνεται σαφές πως η ροή των παιδιών προς τις ΔΥΕΠ έχει περιοριστεί.

Πιο συγκεκριμένα:

ΔΥΕΠ	ΠΡΟΝΗΠΙΑ	ΝΗΠΙΑ	ΔΗΜΟΤΙΚΟ	ΓΥΜΝΑΣΙΟ
Κουτσόχερο	24	38		
Μόζα	8	7		
26 ^ο ΔΣχ Λάρισας			11	
ΔΣχ Κοιλάδας			32	
ΔΣχ Τερψιθέας			33	
3 ^ο Γυμ. Λάρισας				27
Γυμ. Πυργετού				40

Στις Δ.Υ.Ε.Π. προσχολικής εκπαίδευσης εγγράφηκαν και φοίτησαν **32 προνήπια και 45 νήπια**. Στις σχολικές μονάδες Δ.Υ.Ε.Π. δημοτικής εκπαίδευσης εγγράφηκαν και φοίτησαν **76 μαθητές/τριες** και στη σχολική μονάδα ΔΥΕΠ δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης εγγράφηκαν και φοίτησαν **67 μαθητές/τριες**. Οι Εκπαιδευτικοί ανέφεραν πως σε ό,τι αφορά στη δημοτική εκπαίδευση αρκετά παιδιά δεν φοίτησαν συστηματικά λόγω της μη δυνατότητάς τους να συμμετάσχουν στην ΕΞΑΕ καθώς και των δυσκολιών στην επικοινωνία λόγω μη γνώσης της γλώσσας. Στην προσχολική τα προβλήματα της ασυνέπειας της φοίτησης οφείλονταν στην κουλτούρα της οικογένειας και της διακοπής της φοίτησης στις μετακινήσεις προς τον αστικό ιστό ή εκτός χώρας.

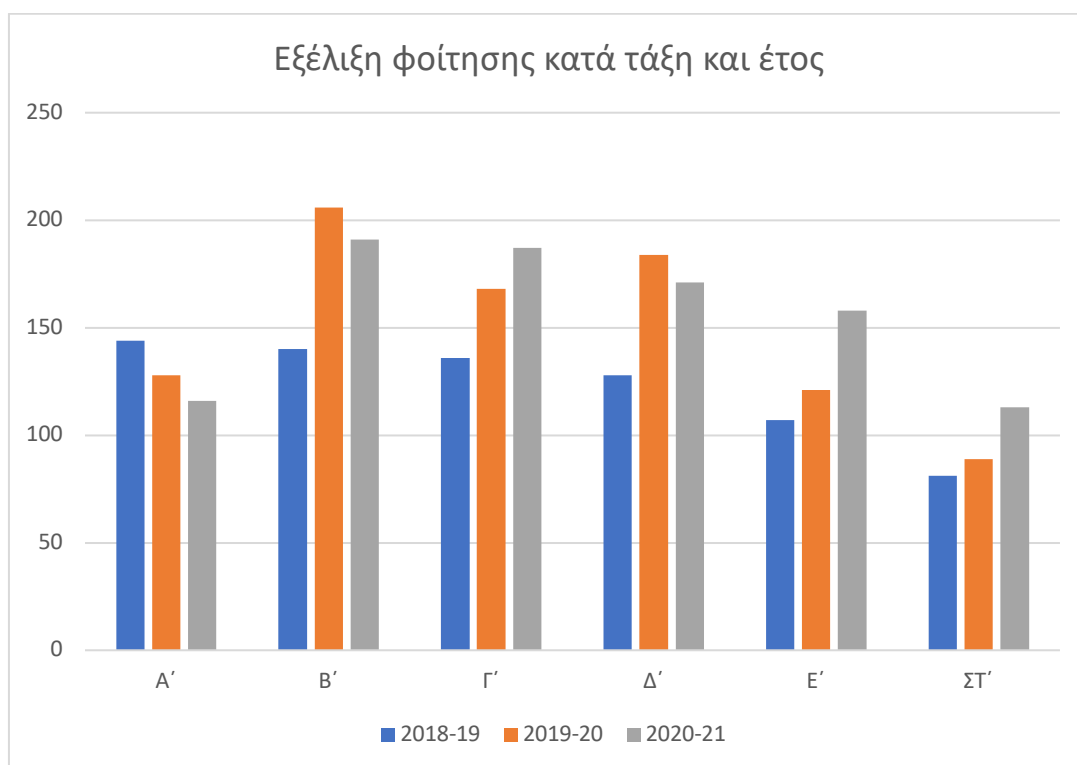
A2. Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. Ι & ΙΙ – Δημοτική Εκπαίδευση

Σχολική Μονάδα Δημοτικής Εκπαίδευσης	Υπεύθυνος Σ.Ε.Ε.
Δ.Π.Ε. Καρδίτσας	
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας	Κωτούλας Βασίλειος
3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας	Κωτούλας Βασίλειος
5 ^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας	Νάστος Βασίλειος
19 ^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας	Κωτούλας Βασίλειος
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σοφάδων	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
Δημοτικό Σχολείο Κυψέλης	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
Δ.Π.Ε. Λάρισας	
Δημ. Σχ. Δέντρων - Πλατανουλιών	Καραθάνος Δημήτριος
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τυρνάβου	Νάστος Βασίλειος

2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τυρνάβου	Νάστος Βασίλειος
3 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τυρνάβου	Νάστος Βασίλειος
4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τυρνάβου	Νάστος Βασίλειος
5 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τυρνάβου	Νάστος Βασίλειος
7 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
30 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
31 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Δαραράς Αναστάσιος
33 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Χριστάκης Ιωάννης
Δημοτικό Σχολείο Χάλκης	Καζανίδου Μερόπη
11 ^ο Δημοτικό Σχολείο Λάρισας	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
Δημ. Σχ. Μελιβοΐας	Πατσαδάκης Εμμανουήλ
4 ^ο Δημοτικό Σχολείο Φαρσάλων	Φακίδου Αναστασία
Δ.Π.Ε. Μαγνησίας	
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τσαγκαράδας	Δαρόπουλος Απόστολος
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Αγριάς	Δαρόπουλος Απόστολος
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Πορταριάς	Δαρόπουλος Απόστολος
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σκοπέλου	Δαρόπουλος Απόστολος
5 ^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου	Δαρόπουλος Απόστολος
10 ^ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Ιωνίας	Καζανίδου Μερόπη
33 ^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου (Έγκλειστοι φυλακών Βόλου)	Καζανίδου Μερόπη
1 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σκιάθου	Καζανίδου Μερόπη
2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Σκιάθου	Καζανίδου Μερόπη
14 ^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου	Καζανίδου Μερόπη
23 ^ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου	Καζανίδου Μερόπη
5 ^ο Δημοτικό Σχολείο Αλμυρού	Χατζηλέλεκας Δημοσθένης
2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Νέας Ιωνίας	Φακίδου Αναστασία
Δημοτικό Σχολείο Αργαλαστής	Φακίδου Αναστασία
2 ^ο Δημ. Σχ. Φερών-Βελεστίνου «Ρήγας Φεραίος»	Χριστάκης Ιωάννης
Δ.Π.Ε. Τρικάλων	
2 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Παπακωνσταντίνου Μαρία
17 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Δαραράς Αναστάσιος
18 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Δαραράς Αναστάσιος
22 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Δαραράς Αναστάσιος
33 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Δαραράς Αναστάσιος
7 ^ο Δημοτικό Σχολείο Τρικάλων	Καραθάνος Δημήτριος
Δημοτικό Σχολείο Κεφαλόβρυσου	Καραθάνος Δημήτριος

Αρχικά πρέπει να τονιστεί πως ο αριθμός των τάξεων υποδοχής που λειτούργησαν στη δημοτική εκπαίδευση αυξήθηκε σημαντικά, από 36 που λειτουργούσαν την προηγούμενη σχολική χρονιά σε 44 την παρούσα. Η αύξηση του αριθμού τους μπορεί να θεωρηθεί πως αντανακλά και τη βαθμίδα στην οποία γίνεται η προσπάθεια για τη διδασκαλία της ελληνικής και της ένταξης στο εκπαιδευτικό μας σύστημα. Ο αριθμός των ωφελούμενων παιδιών που φοιτούν σε ΤΥ ΖΕΠ Ι & ΙΙ σε σχολικές μονάδες Δημοτικής Εκπαίδευσης της ΠΔΕ Θεσσαλίας επίσης αυξήθηκε. Στον πίνακα που ακολουθεί, αποδίδονται κατά τάξη οι φοιτούντες μαθητές, τις τρεις τελευταίες χρονιές που πραγματοποιείται η έκθεση του ΠΕ.Κ.Ε.Σ.:

	Α΄	Β΄	Γ΄	Δ΄	Ε΄	ΣΤ΄	ΣΥΝΟΛΟ
2018-19	144	140	136	128	107	81	736
2019-20	128	206	168	184	121	89	896
2020-21	116	191	187	171	158	113	936

Από τον παραπάνω πίνακα και την αποτύπωσή του στο γράφημα προκύπτουν τα ακόλουθα συμπεράσματα: α) αν και μειωμένες συνεχίζονται οι μετακινήσεις μαθητών/τριών που φοιτούν στις ΤΥ ΖΕΠ Ι & ΙΙ όπως προκύπτει από τους αριθμούς των φοιτούντων σε κάθε τάξη που δεν ακολουθούν την αναμενόμενη εξέλιξη, β) η αύξηση των φοιτούντων στις δύο τελευταίες τάξεις μπορεί να μεταφραστεί στην πρόοδο των παιδιών αλλά και στη μείωση των μετακινήσεων, γ) ο συνολικός αριθμός των ωφελούμενων είναι μεγαλύτερος σε σχέση με την προηγούμενη σχολική χρονιά. Πρέπει να τονιστεί πως εκτός αυτών των μαθητών/τριών που δηλώθηκαν πως φοιτούν

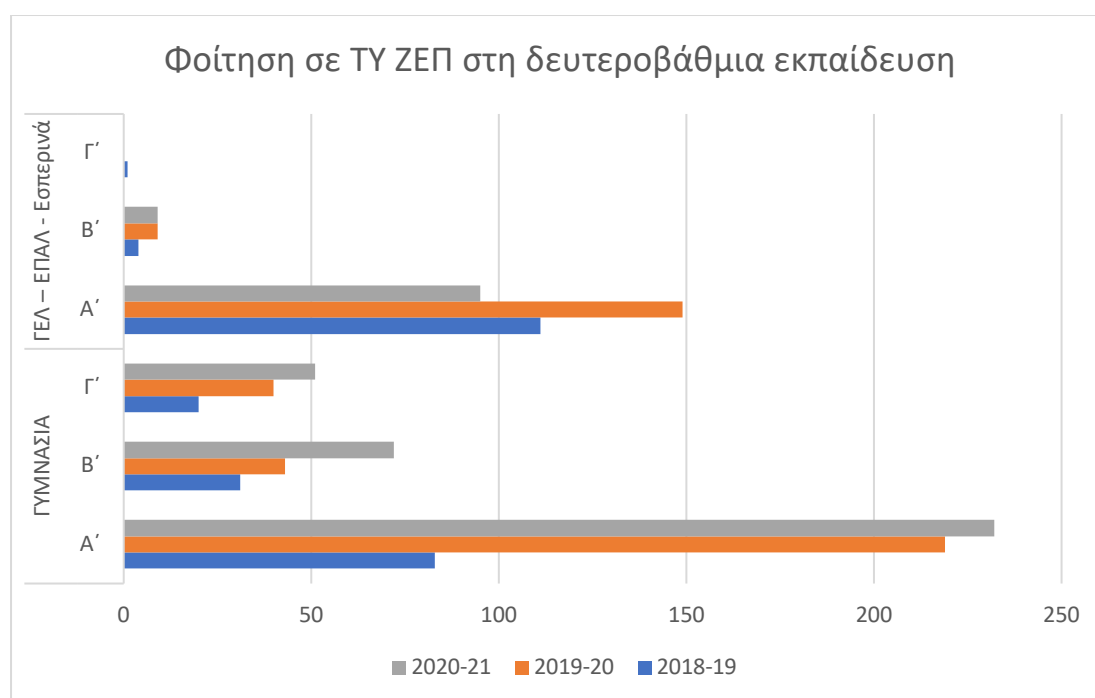
σε ΤΥ ΖΕΠ, οι ΣΕΕ έχουν καταγράψει μαθητές/τριες που δε μιλούν ή δε μιλούν επαρκώς την ελληνική και φοιτούν σε σχολικές μονάδες όπου υποστηρίζονται με ενισχυτική διδασκαλία. Ο λόγος που τα παιδιά αυτά δε φοιτούν σε τάξεις υποδοχής είναι γιατί ο αριθμός τους στο συγκεκριμένο σχολείο είναι μικρότερος του εννέα ώστε να δημιουργηθεί ΤΥ ΖΕΠ. Αυτές οι σχολικές μονάδες δεν κατέθεσαν έκθεση καθώς δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία.

A3. Τ.Υ. Ζ.Ε.Π. Ι & ΙΙ – Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Σχολική Μονάδα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης	Υπεύθυνος Σ.Ε.Ε.
Δ.Δ.Ε. Καρδίτσας	
5 ^ο Γυμνάσιο Καρδίτσας	Μπατσίλα Μαριάνθη
7 ^ο Γυμνάσιο Καρδίτσας	Μπατσίλα Μαριάνθη
4 ^ο Γυμνάσιο Καρδίτσας	Ντάμπλιας Χρήστος
1 ^ο ΕΠΑΛ Καρδίτσας	Λιάπης Ευθύμιος
1 ^ο Γυμνάσιο Σοφάδων	Διαμαντής Νικόλαος
Εσπερινό Γυμνάσιο-Λύκειο Καρδίτσας	Διαμαντής Νικόλαος
Δ.Δ.Ε. Λάρισας	
5 ^ο Γυμνάσιο Λάρισας	Ντάμπλιας Χρήστος
2 ^ο Γυμνάσιο Τυρνάβου	Παύλου Νικόλαος
4 ^ο ΕΠΑΛ Λάρισας	Μπλιούμης Αντώνιος
1 ^ο Γυμνάσιο Λάρισας	Λαπούσης Γεώργιος
3 ^ο Γυμνάσιο Λάρισας	Κανδήλα Ιουλία
Γυμνάσιο – ΛΤ Κοιλιάδας	Φούντα Αγγελική
Γυμνάσιο Αγιάς	Παναγιώτου Κωνσταντίνος
Δ.Δ.Ε. Μαγνησίας	
2 ^ο Γυμνάσιο Βόλου	Μάτος Αναστάσιος
1 ^ο ΕΠΑΛ Βόλου	Μάτος Αναστάσιος
Γυμνάσιο Ιωλκού	Κανδήλα Ιουλία
6ο Γυμνάσιο Βόλου- Παράρτημα ΕΚΚΝ	Κανδήλα Ιουλία
2 ^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας	Παναγιώτου Κωνσταντίνος
4 ^ο Γυμνάσιο Νέας Ιωνίας	Παναγιώτου Κωνσταντίνος
1 ^ο ΕΠΑΛ Ν. Ιωνίας	Σπανός Σεραφείμ
4 ^ο ΕΠΑΛ Ν. Ιωνίας	Σπανός Σεραφείμ
2 ^ο ΕΠΑΛ Εσπερινό Βόλου	Λιάπης Ευθύμιος
Δ.Δ.Ε. Τρικάλων	
1 ^ο ΕΠΑΛ Τρικάλων	Μπλιούμης Αντώνιος
2 ^ο Γυμνάσιο Τρικάλων	Μπουραζάνας Κωνσταντίνος
3 ^ο Γυμνάσιο Τρικάλων	Λαπούσης Γεώργιος
5 ^ο Γυμνάσιο Τρικάλων	Φούντα Αγγελική

Αρχικά πρέπει να τονιστεί πως ο αριθμός των τάξεων υποδοχής που λειτούργησαν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση έμεινε ο ίδιος σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, δηλαδή είκοσι έξι. Μία τάξη υποδοχής στη ΔΔΕ Τρικάλων (9^ο Γυμνάσιο) και μία στη ΔΔΕ Μαγνησίας (Γυμνάσιο Νέας Αγχιάλου) δεν λειτούργησαν πιθανόν για λόγους μετακίνησης των παιδιών. Αντί αυτών, λειτούργησαν στο 1^ο Γυμνάσιο Σοφάδων και στο 2^ο Γυμνάσιο Τυρνάβου. Ο αριθμός των ωφελούμενων παιδιών που φοιτούν σε ΤΥ ΖΕΠ Ι & ΙΙ σε σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της ΠΔΕ Θεσσαλίας είναι ακριβώς ίδιος σε σχέση με την προηγούμενη σχολική χρονιά και κατά τάξη είναι:

	ΓΥΜΝΑΣΙΑ			ΓΕΛ – ΕΠΑΛ - Εσπερινά			ΣΥΝΟΛΟ
	Α΄	Β΄	Γ΄	Α΄	Β΄	Γ΄	
2018-19	83	31	20	111	4	1	250
2019-20	219	43	40	149	9	-	459
2020-21	232	72	51	95	9	-	459

Πρέπει να σημειώσουμε πως κάποιες σχολικές μονάδες έδωσαν ως δύναμη της τάξης υποδοχής τους τον αριθμό των μαθητών/τριών που φοίτησαν με συνέπεια και όχι τον αριθμό των εγγεγραμμένων σε αυτή (ενδεικτικά αναφέρουμε το 1^ο Γυμνάσιο Λάρισας). Αν κρατήσουμε τον αριθμό των εγγεγραμμένων τότε το σύνολο θα είναι υψηλότερο σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά. Άλλες πληροφορίες που προκύπτουν από τα στοιχεία αυτά είναι πως στο γυμνάσιο ο αριθμός των μαθητών/τριών που φοίτησαν τη φετινή χρονιά είναι μεγαλύτερος από τον αριθμό των

προηγούμενων ετών. Ο ιδιαίτερα μεγάλος αριθμός που καταγράφηκε στην α΄ γυμνασίου μπορεί να οφείλεται σε νέες εγγραφές μαθητών/τριών που ολοκλήρωσαν τη φοίτησή τους στο δημοτικό αλλά και σε στα εμπόδια που μπαίνουν από την ασυνεπή φοίτηση των παιδιών και τις μαθησιακές ελλείψεις που έχουν. Σε ό,τι αφορά στη φοίτηση στη βαθμίδα του Λυκείου να σημειωθεί πως καταγράψαμε αποκλειστικά φοίτηση σε Επαγγελματικά Λύκεια και Εσπερινά. Ο αριθμός είναι σαφώς μικρότερος σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, μείωση που πρέπει να προβληματίσει για το ενδεχόμενο εγκατάλειψης της φοίτησης.

Β. Διδάσκοντες/Διδάσκουσες – Κοινωνικοί Λειτουργοί

Σε όλες τις βαθμίδες δίδαξαν κατά τεκμήριο αναπληρώτριες/ες εκπαιδευτικοί. Σε κάποιες σχολικές μονάδες που φοιτούσαν μαθητές/μαθήτριες Ρομά καταγράφουμε την τοποθέτηση κοινωνικών λειτουργών που λειτούργησαν υποστηρικτικά προς το έργο του σχολείου. Οι ανάγκες των τάξεων υποδοχής για υποστήριξη από υποστηρικτικές ειδικότητες καλύφθηκαν από τοποθετήσεις ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών που έγιναν στις σχολικές μονάδες ή από τις αντίστοιχες ειδικότητες της ΕΔΕΑΥ, εφόσον λειτουργούσε και κάλυπτε τη σχολική μονάδα. Όπου υπήρχαν δομές που μπορούσαν να προσφέρουν υποστήριξη, οι εκπαιδευτικοί απευθύνονταν ζητώντας τη. Υπήρξε, επίσης αναφορά, για διδασκαλία στην τάξη υποδοχής δημοτικού σχολείου εκπαιδευτικού αγγλικής γλώσσας. Οι περιγραφές που κατατέθηκαν δείχνουν πως καταβλήθηκε προσπάθεια, ώστε να διασφαλιστούν τα καλύτερα δυνατά αποτελέσματα.

Γ. Εκπαιδευτική διαδικασία

α. Εκτίμηση επιπέδου ελληνομάθειας

Η εκτίμηση του επιπέδου ελληνομάθειας πραγματοποιήθηκε κυρίως με τη χορήγηση των διαπιστωτικών δοκιμασιών του Υ.ΠΑΙ.Θ. για την αρχική εκτίμηση του βαθμού κατοχής της Ελληνικής γλώσσας των μαθητών στον προφορικό λόγο (ακρόαση, ομιλία) και στον γραπτό λόγο (αναγνωστική ικανότητα, γραπτή έκφραση).

Υπήρξαν αναφορές για χρήση και άλλων μεθόδων και διαδικασιών εκτίμησης του επιπέδου ελληνομάθειας, όπως η συστηματική παρατήρηση προκειμένου να διαπιστωθεί το γλωσσικό και μαθησιακό επίπεδο και ο εντοπισμός τυχόν δυσκολιών, αρχικά κατά το ελεύθερο παιχνίδι στις γωνιές απασχόλησης και κατά τη διάρκεια του διαλείμματος και έπειτα και κατά τη διεξαγωγή των οργανωμένων δραστηριοτήτων που χρησιμοποιήθηκε από τις Νηπιαγωγούς των ΔΥΕΠ Κουτσόχερου και Μόζας. Άλλοι/ες εκπαιδευτικοί δημιούργησαν δοκιμασίες που αφορούσαν τον προφορικό και τον γραπτό λόγο. Με βάση την εκτίμηση του επιπέδου της ελληνομάθειας οργανώθηκε η διδασκαλία ή η υποστήριξη των παιδιών. Αποτελούν πολύτιμη παρακαταθήκη για την εκπαιδευτική κοινότητα αυτές οι πρακτικές και είναι καλό να περιγράφονται με

λεπτομέρειες, ώστε να δοθεί η δυνατότητα να εφαρμοστούν και από άλλους εκπαιδευτικούς που κρίνουν πως δεν καλύπτονται από τις προτεινόμενες δοκιμασίες.

β. Μέθοδοι – εκπαιδευτικές καινοτομίες

Η διδακτική μεθοδολογία που αναπτύχθηκε στηρίχθηκε στη διαφοροποιημένη παιδαγωγική και τη συμπεριληπτική φιλοσοφία. Με γνώμονα τις ιδιαίτερες ανάγκες κάθε παιδιού σχεδιάστηκαν βιωματικές δράσεις στις οποίες έγινε προσπάθεια να καλλιεργηθούν και δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας. Κατά βάση, δε χρησιμοποιήθηκε μία, αλλά συνδυασμός μεθόδων διδασκαλίας, που περιλάμβανε διάλεξη, διάλογο, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, εξατομικευμένη και άμεση διδασκαλία ανάλογα με τις εκπαιδευτικές ανάγκες.

Σε ό,τι αφορά στη διδασκαλία της γραμματικής, για την παρουσίαση και κατανόηση του γραμματικού φαινομένου, χρησιμοποιήθηκε η επαγωγική μέθοδος, δηλαδή από τα παραδείγματα κατέληγαν στους κανόνες. Στην συνέχεια σαν εμπέδωση και εφαρμογή ακολουθούσε η απαγωγική μέθοδος, που άρχιζε από τον κανόνα και κατέληγε στα παραδείγματα. Το ίδιο χρησιμοποιήθηκε και η αναλογική μέθοδος, που από όμοιες περιπτώσεις αναλογικά μετέβαιναν σε παρόμοιες περιπτώσεις. Η βασική δυσκολία που παρουσιάστηκε ήταν οι μεγάλες ελλείψεις των μαθητών σε βασικές γνώσεις της Νεοελληνικής γλώσσας. Κάποια παιδιά που έχουν γεννηθεί στη χώρα υποδοχής δεν έχουν κατακτήσει πλήρως τη μητρική τους γλώσσα, παράγοντας που είναι καθοριστικός στην κατάκτηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής.

Πρέπει να σημειωθεί πως δεν απουσίαζε από τις μεθόδους η μετωπική διδασκαλία και η εισήγηση, ειδικά όταν έπρεπε να παρουσιαστεί πληροφορία που ήταν άγνωστη στα παιδιά. Παράμετρος για την χρήση της ήταν και η πίεση του χρόνου. Σημειώνουμε πως σε αρκετές εκθέσεις αναφέρθηκε η χρήση της αλληλοδιδακτικής μεθόδου, καθώς τα παιδιά που κατακτούσαν γνώση λειτουργούσαν ως εκπαιδευτικοί και τη μοιράζονταν με τα άλλα παιδιά του τμήματος που δεν την είχαν κατακτήσει. Αξίζει να αναφερθεί η παρότρυνση των εκπαιδευομένων από τους/τις εκπαιδευτικούς ώστε να συνεργάζονται και να βοηθούν τους πιο αδύναμους μαθητές, αξιοποιώντας τη γλώσσα καταγωγής. Χρησιμοποιήθηκε επίσης υλικό διαφορετικού γλωσσικού και γνωστικού επιπέδου, ώστε να καλύπτονται οι ανάγκες όλων των εκπαιδευομένων. Η αγγλική ή η γαλλική γλώσσα – ανάλογα – αποτελούσε στη διδασκαλία τη γλώσσα - γέφυρα. Επιπλέον, αξιοποιήθηκε η παντομίμα για την κατανόηση εννοιών από τους/τις μαθητές/μαθήτριες.

Η υποστήριξη στις ΤΥ ΖΕΠ II γινόταν σε συνεργασία με τον εκπαιδευτικό του τμήματος. Προετοιμάζονταν υποστηρικτικές δραστηριότητες και φύλλα εργασίας και δίνονταν οδηγίες και κατά τη διάρκεια του μαθήματος. Όταν υπήρχε μεγάλη δυσκολία, προσφερόταν υποστήριξη σε διακριτό περιβάλλον προκειμένου να προσεγγιστεί ο στόχος και ταυτόχρονα να μην εκτεθεί ο/η μαθητής/μαθήτρια στα μάτια των

συμμαθητών/τριών. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί πως υπήρξαν αναφορές για «σκηνοθετημένες» προκλήσεις γλωσσικών ευκαιριών επικοινωνίας με σκοπό την αύξηση περιστατικών γλωσσικής εφαρμογής του λεξιλογίου που μάθαινε στην ΤΥ, και την κοινωνική συμμετοχή στα δρώμενα της τάξης. Η πρακτική αυτή καταγράφηκε και στις συνθήκες που τα παιδιά υποστηρίζονταν σε πλαίσιο ενισχυτικής διδασκαλίας.

γ. Βαθμός ένταξης στην τάξη φοίτησης / στο διάλειμμα κτλ.

Ο βαθμός της ένταξης των παιδιών στις δραστηριότητες της σχολικής ζωής επηρεάστηκε από την συνέπεια της φοίτησής τους. Οι εκθέσεις των εκπαιδευτικών οδηγούν στο συμπέρασμα πως η συνεπής φοίτηση οδηγεί σε ένταξη σε όλες τις δράσεις της σχολικής ζωής.

Σε μαθησιακό επίπεδο επιτεύχθηκε η ένταξη, ως ένα βαθμό, των περισσότερων μαθητών/τριών στην τάξη φοίτησης. Επέτυχαν σε ικανοποιητικό βαθμό να συμμετέχουν ενεργά στα μαθήματα.

Παρουσιάστηκε υψηλός βαθμός κοινωνικοποίησης με τους/τις συμμαθητές/τριές τους. Σε κάποιες περιπτώσεις η περιορισμένη γλωσσική ικανότητα στη χρήση της ελληνικής εμπόδιζε τη συνεργασία σε δραστηριότητες που δεν ήταν αθλητικές. Η μειωμένη κοινωνικοποίηση λόγω χαμηλής αυτοεκτίμησης των μαθητών/τριών Ρομά στις παρέες παιδιών μη Ρομά και η αποκλειστική συμμετοχή τους σε παρέες ομοφύλων αποτέλεσε ζήτημα προς διαχείριση κατά την εκπαιδευτική διαδικασία. Στις ΤΥ I & II που φοιτούν Ρομά αντιμετωπίστηκαν δυσκολίες στην εκμάθηση και υιοθέτηση κανόνων συμπεριφοράς και κανόνων υγιεινής, γεγονός που δυσχέραινε την κοινωνικοποίησή τους. Πρέπει να σημειωθεί πως οι κοινωνικοί λειτουργοί προσέφεραν πολύτιμες υπηρεσίες στην εκπαίδευση των παιδιών σε θέματα που σχετίζονται με την ένταξή τους. Η πρότασή μας – με δεδομένο τις δηλώσεις των εκπαιδευτικών πως δεν υπήρχαν σε όλα τα σχολεία κοινωνικοί λειτουργοί – είναι να τοποθετούνται όπου λειτουργεί τάξη υποδοχής καθώς μπορούν να υποστηρίξουν το έργο της με ποικίλους και ουσιαστικούς τρόπους.

δ. Βιβλία – Εποπτικά μέσα - υλικό

Αξιοποιήθηκε το περιεχόμενο των εγχειριδίων του Υ.ΠΑΙ.Θ. (ΓΕΙΑ ΣΑΣ – ανάλογα με την ηλικία), εκπαιδευτικά βίντεο (για την προφορική εξάσκηση), εκπαιδευτικά παιχνίδια (για την ανάπτυξη της δημιουργικής διάθεσης και την εμπειρική κατάκτηση της γνώσης π.χ. αλφάβητο, εκμάθηση ώρας, εποχών κ.λπ.), παιχνίδια ρόλων, συζητήσεις με ενεργητική εμπλοκή των μαθητών, ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες και χρήση του πίνακα για παρουσίαση γραμματικοσυντακτικών παραδειγμάτων, ηλεκτρονικός υπολογιστής, πρόσβαση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέας και

διαδραστικός πίνακας. Άλλα βιβλία και εκπαιδευτικό υλικό που χρησιμοποιήθηκε από τους/τις εκπαιδευτικούς στη διδασκαλία τους:

- ΕΝΤΑΞΕΙ - Οδηγός πολύγλωσσης υποστήριξης - Α΄ Έκδοση, Γιώργος Σιμόπουλος - ΜΕΤΑδραση - Δράση για τη Μετανάστευση και την Ανάπτυξη // www.metadrasa.org
- ΚΑΤΑΛΗΨΗ – ΣΙΝΙΑΛΟ, Εγχειρίδιο εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, σε μετανάστες και πρόσφυγες
- Xenios Zeus Erasmus Plus KA2 Project, Ελληνικά για πρόσφυγες, Υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης/ ξένης γλώσσας, Μαρίνα Κοκκινίδου & Λήδα Τριανταφυλλίδου, Ειδικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό (ΕΕΠ), ΣΝΕΓ, ΑΠΘ, Θεσσαλονίκη 2017
- «ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΜΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΑ» του Ερευνητικού Κέντρου «Αθηνά», Ιωάννα Αντωνίου-Κρητικού, Αθήνα 2016
- Γ. Σιμόπουλος, «ΤΟ ΒΑΛΙΤΣΑΚΙ», Ελληνικά για παιδιά που μετακινούνται. Α΄ Έκδοση, Ιωάννινα 2017, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και Terre des hommes.
- Γ. Σιμόπουλος, Ε. Παθιάκη, Ρ. Κανελλοπούλου, Α. Παυλοπούλου, «Ελληνικά Α΄: Μέθοδος εκμάθησης της ελληνικής ως ξένης γλώσσας». Επιμέλεια: Μοσχονάς, Σπ. Πατάκης, Αθήνα, 2010.
- Οδυσσεάς - Εκμάθηση της Ελληνικής Γλώσσας - Α1, ΙΔΕΕ ΥΠΑΙΘ

Επίσης χρησιμοποιήθηκαν τα: «το μικρό μου λεξικό», «αλφαβήτα», «η ιστορία των ανθρώπων», «οδός φιλίας», «μυθολογία», διάφορα παραμύθια. Επιπλέον χρησιμοποιήθηκαν τα σχολικά εγχειρίδια και εποπτικό υλικό όπως: έγχρωμες καρτέλες με γράμματα της αλφαβήτου & αριθμών ως το 100, εκπαιδευτικά παιχνίδια, εικόνες, ταινίες, ηχογραφημένες ομιλίες, τάγκραμ, ράβδοι, υλικό που κατασκευάστηκε από τους εκπαιδευτικούς.

Στις ΔΥΕΠ προσχολικής και σε αρκετές ΤΥ δημοτικής και δευτεροβάθμιας, η οργάνωση της προσφερόμενης πληροφορίας γινόταν πολλές φορές με βάση συγκεκριμένο θέμα. Η προσέγγιση με βάση κύκλους ενδιαφερόντων αύξανε το ενδιαφέρον για συμμετοχή στο μάθημα καθώς έδινε τη δυνατότητα οργάνωσης της πληροφορίας και ευκολότερης κατάκτησής της.

ε. Συμμετοχή στην Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (ΕΞΑΕ)

Η περίοδος απουσίας από το σχολείο λόγω της πανδημίας λειτούργησε ανασταλτικά και παρόλες τις προσπάθειες που έγιναν στην ασύγχρονη εκπαίδευση η συμμετοχή ήταν περιορισμένη. Η απουσία μέσων και σταθερών συνδέσεων δεν έδωσε τη δυνατότητα για σύγχρονη εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Αρκετές μονάδες ανέφεραν δυσκολίες με τους γονείς των μαθητών/τριών που είτε δε μπόρεσαν ποτέ στη διαδικασία να ζητήσουν σχετική βοήθεια είτε δεν ανταποκρίθηκαν σε σχετική βοήθεια που τους προσφέρθηκε.

Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφερθεί η συνδρομή της τοπικής αυτοδιοίκησης στη στήριξη των μαθητών/τριών με tablet που τους έδωσαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν στην εξ αποστάσεως διδασκαλία. Η εκπαιδευτικός του 2ου Δ. Σχ. Φερών - Βελεστίνου «Ρήγας Βελεστινλής» αναφέρει ότι έπειτα από τη χορήγηση συσκευών tablet εκ μέρους του οικείου Δήμου οι μαθητές/τριες στο σύνολό τους παρακολουθούσαν συστηματικά τα μαθήματα της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης και μάλιστα πως αξιοποιήθηκε ανάμεσα στα άλλα στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής διδακτικής προσέγγισης η εφαρμογή του Webex Meetings «διαχωρισμός σε ομάδες (break out session)».

Αξίζει να καταγραφεί η ανάπτυξη συνεργασιών μεταξύ των υπευθύνων κάθε σχολικής μονάδας με κάθε διαθέσιμη δομή προκειμένου να συνεχιστεί η σχέση των παιδιών με το σχολείο. Ενδεικτικά αναφέρουμε τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν από τους/τις εκπαιδευτικούς της ΔΥΕΠ του Δμ. Σχ. Τερψιθέας που προσφέρθηκε εξ αποστάσεως εκπαίδευση μέσα από τη δημιουργία μαθημάτων στην e-class. Κάθε εβδομάδα οι εκπαιδευτικοί έστελναν ηλεκτρονικό μήνυμα στη Συντονίστρια Εκπαίδευσης Προσφύγων με τον υπερσύνδεσμο που οδηγούσε στις αντίστοιχες εβδομαδιαίες δραστηριότητες. Αυτό προωθούνταν στους διαμεσολαβητές της δομής φιλοξενίας, οι οποίοι με τη σειρά τους το προωθούσαν στους γονείς των μαθητών/τριών. Οι εκπαιδευτικοί της ΔΥΕΠ δεν είχαν ακριβή εικόνα για το αν οι γονείς και οι μαθητές/τριες αποκτούσαν τελικά πρόσβαση στο υλικό που είχε αναρτηθεί. Αυτή ήταν και η μεγαλύτερη δυσκολία για τους εκπαιδευτικούς, καθώς δυσκολεύονταν να εκτιμήσουν και να αξιολογήσουν αυτή τη διαδικασία.

Πρέπει να αναφέρουμε πως δεν είναι λίγες οι σχολικές μονάδες στις οποίες καταβλήθηκε προσπάθεια να ξεπεράσουν τα προβλήματα από την απουσία των κατάλληλων μέσων στις οικογένειες των παιδιών και ανέπτυξαν την ασύγχρονη ΕΞΑΕ αναρτώντας οργανωμένα και με συνέπεια μαθήματα που αποτελούνταν από θεωρία, παιχνίδια, εργασίες. Στις περιπτώσεις αυτές και ενδεικτικά αναφέρεται το 3^ο Γυμνάσιο Λάρισας στο οποίο η συμμετοχή έφτασε στο 75% (από τους 36 μαθητές συμμετείχαν οι 27). Σε άλλες περιπτώσεις όπως τα νηπιαγωγεία της ΔΥΕΠ του Κουτσόχερου, ανέβαζαν μαθήματα, οι τίτλοι των εργασιών των μαθημάτων ήταν μεταφρασμένοι σε Περσικά και Αραβικά, καθώς αυτές είναι οι δύο γλώσσες που μιλιούνται και γράφονται από τα παιδιά και τις οικογένειές τους που διαμένουν στην δομή. Επίσης, τα μαθήματα ήταν ανοιχτά για να είναι πιο εύκολη η πρόσβαση των νηπίων. Το περιεχόμενο των μαθημάτων προσαρμόστηκε στις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα βιώματα των παιδιών. Χρησιμοποιήθηκαν διάφορα εκπαιδευτικά μέσα όπως βίντεο (μέσω του you tube safe), οπτικό υλικό, ηλεκτρονικά φύλλα εργασίας με δυνατότητα εκτύπωσης ή σε μορφή live – sheets, οδηγίες για απλές κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά. Θα ήταν παράλειψη να μην αναφέρουμε πως υπάρχουν αναφορές στις εκθέσεις που δείχνουν πως ενεργοποιήθηκε κάθε πρόσφορο λογισμικό προκειμένου να υπάρχει η επαφή με τα παιδιά και να συντηρηθεί η σχέση με το σχολείο.

Ένα στοιχείο που προκύπτει από τις εκθέσεις των σχολείων είναι πως η φιλοσοφία – η κουλτούρα – της οικογένειας για το σχολείο και την εκπαίδευση γενικότερα έπαιξε ιδιαίτερο ρόλο στη συμμετοχή των παιδιών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στο 1^ο Δημοτικό Σχολείο Καρδίτσας οι μαθητές/τριες πρόσφυγες που κατάγονται από το Κογκό παρακολουθούσαν ανελλιπώς τα μαθήματα μόλις οι γονείς τους ενημερώθηκαν σχετικά. Στα σχολεία του Τυρνάβου, οι μαθητές/τριες που προέρχονται από την Αλβανία επίσης συμμετείχαν χωρίς πρόβλημα στα εξ αποστάσεως μαθήματα. Αυτό όμως δεν ίσχυσε για τους/τις μαθητές/τριες Ρομά και με καταγωγή από την Ασία δεν συμμετείχαν παρά σε πολύ μικρό ποσοστό. Ως η μεγαλύτερη δυσκολία στη διαδικασία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αναφέρεται η αδυναμία των γονιών των μαθητών/τριών Ρομά να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας της εκπαιδευτικής πλατφόρμας. Οι κοινωνικοί λειτουργοί που εργάζονται μέσα στον καταυλισμό της δομής συνέβαλαν σημαντικά, ώστε να ξεπεραστεί αυτό το εμπόδιο και να μπορέσουν κάποιοι μαθητές να παρακολουθήσουν το διαδικτυακό μάθημα.

Στ. Συνεργασία με Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου, Συντονιστή Εκπαίδευσης Προσφύγων, Εκπαιδευτικούς Σχολείου κτλ

Η πλειονότητα των σχολείων θεωρεί τον βαθμό συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων (ΣΕΕ, ΣΕΠ, άλλες δομές εκτός εκπαίδευσης) άριστη, άψογη και υποδειγματική. Οι Συντονιστές/Συντονίστριες Εκπαίδευσης Προσφύγων ήταν δίπλα στις σχολικές μονάδες δίνοντας την υποστήριξη που χρειαζόταν. Επισημάνθηκε επίσης η συνεχής επικοινωνία και συνεργασία των διδασκόντων των Τ.Υ. και των διευθυντών/-τριών των σχολείων με τους/τις Συντονίστριες/Συντονιστές Εκπαιδευτικού Έργου για οποιοδήποτε κρίσιμο θέμα προέκυπτε. Θετικά, επίσης, αποτιμάται η ενδοσχολική συνεργασία, δηλαδή μεταξύ των διδασκόντων στις Τ.Υ., της διεύθυνσης του σχολείου και των κοινωνικών λειτουργών.

Σε έκθεση που κατατέθηκε από σχολείο στον αρμόδιο Σ.Ε.Ε., αναφέρεται πως η συνεργασία με Σ.Ε.Ε. ή/και Σ.Ε.Π θα μπορούσε να γίνει πιο ουσιαστική και δημιουργική και να υπάρχουν περισσότερες συναντήσεις συνεργασίας. Το ίδιο σχολείο θεωρεί πως ουσιαστικά δεν δόθηκαν κατευθυντήριες γραμμές για την διαχείριση του μαθητικού δυναμικού. Η θεώρηση αυτή δείχνει πως στηρίζεται στην πεποίθηση πως πλαίσια και διεργασίες μπορούν να επιβάλλονται από δομές που βρίσκονται έξω από τη σχολική μονάδα όπως για παράδειγμα είναι το Π.Ε.Κ.Ε.Σ.. Κάθε σχολική μονάδα, ωστόσο, έχει τη δυνατότητα να αποφασίζει και να χαράζει την πολιτική που θα ακολουθήσει για θέματα που σχετίζονται με τη συμπερίληψη και γενικότερα την εκπαίδευση του μαθητικού δυναμικού και τις ενέργειες που απορρέουν από αυτή καθώς μάλιστα έχουμε ως δεδομένο πως το αναλυτικό πρόγραμμα και η νομοθεσία περιγράφει απολύτως το πλαίσιο. Η λύση κρίνουμε πως βρίσκεται στη δημιουργία δικτύων σχολικών μονάδων

στις οποίες λειτουργεί τάξη υποδοχής που σε προγραμματισμένες συναντήσεις θα συζητούνται σχετικά θέματα και θα «μοιράζονται» πολιτικές και καλές πρακτικές.

Ένα άλλο συμπέρασμα που προέκυψε από κάποιες εκθέσεις αλλά και από τις συνεργασίες που οι Σ.Ε.Ε. είχαν με τις σχολικές μονάδες είναι πως η Τάξη Υποδοχής (ειδικά η ΤΥ Ι) θεωρείται ως μια δομή που προσφέρει υποστήριξη στους/στις μαθητές/μαθήτριες του σχολείου, λειτουργεί όμως αυτόνομα από την υπόλοιπη σχολική μονάδα. Το έργο που επιτελείται εκεί ακολουθεί διακριτούς στόχους και δεν σχετίζεται με το έργο της υπόλοιπης σχολικής μονάδας. Αυτή η θεώρηση κρίνουμε πως πρέπει να επαναξιολογηθεί καθώς δεν είναι σύμφωνη με τη φιλοσοφία του συμπεριληπτικού σχολείου.

Ζ. Επιμορφωτικές δραστηριότητες

Τη σχολική χρονιά που πέρασε ενεργοποιήθηκε το γραφείο της Unicef στη χώρα μας και την οργάνωση από τη μεριά του Ι.Ε.Π. δράσεων προώθησης του ενταξιακού – διαπολιτισμικού σχολείου. Το Π.Ε.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας σε συνεργασία με τους Σ.Ε.Π. οργάνωσε επιμόρφωση που πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 2020 και προς το κλείσιμο της σχολικής χρονιάς και με βάση οργανωτικό σχέδιο του Υ.ΠΑΙ.Θ. και του Ι.Ε.Π. σειρά επιμορφώσεων αρχικά προς το προσωπικό των σχολικών μονάδων στις οποίες λειτουργεί τάξη υποδοχής και στη συνέχεια προς τις σχολικές μονάδες δευτεροβάθμιας και πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εκτός αυτών των επιμορφώσεων σε συνεργασία με τα ΚΕΣΥ της Θεσσαλίας οργανώθηκαν επιμορφώσεις κατά Περιφερειακή Ενότητα προς Ψυχολόγους, Κοινωνικούς Λειτουργούς, Διευθυντές και Εκπαιδευτικούς για να αναδειχθεί η διεπιστημονική συνεργασία στο συμπεριληπτικό σχολείο. Στο κλείσιμο της σχολικής χρονιάς σε συνεργασία με Καθηγητές του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας πραγματοποιήθηκε επιμόρφωση προς εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στη δημοτική εκπαίδευση με θέμα τη συνδιδασκαλία. Όλες οι επιμορφώσεις πραγματοποιήθηκαν σε πλαίσιο Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.

Αρκετοί/ές εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως παρακολούθησαν το εισαγωγικό εργαστήριο διάρκειας πέντε (5) ωρών, κατά τη διάρκεια του Δεκεμβρίου 2020 – Ιανουαρίου 2021 με θέμα: «Η ένταξη μαθητών με προσφυγικό – μεταναστευτικό υπόβαθρο στο ελληνικό σχολείο και η διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας» από το Αυτοτελές Τμήμα Συντονισμού και Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης Προσφύγων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και το γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα. Άλλο επιμορφωτικό σεμινάριο που δηλώθηκε πως παρακολούθησαν ήταν το Webinar – «Υποστηρίζοντας τις σχολικές κοινότητες στην πράξη – Σχολεία για Όλους», υπό την αιγίδα του Υ.ΠΑΙ.Θ. στα πλαίσια του έργου “Σχολεία για όλους – Συμπερίληψη Παιδιών Προσφύγων στα Ελληνικά Σχολεία” με θέμα την Εκπαίδευση προσφύγων στο ελληνικό σχολείο, με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα κατά της Επιθετικότητας εναντίον των Παιδιών

την Παρασκευή 4 Ιουνίου (διαδικτυακά). Άλλα σεμινάρια Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης που δηλώθηκαν πως παρακολούθηθηκαν ήταν αυτά του Πανεπιστημίου Αιγαίου καθώς και του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου. Επίσης, παρακολούθηθηκαν διά ζώσης και διαδικτυακά σεμινάρια και ημερίδες - διημερίδες για την εκπαίδευση προσφύγων από τον Ο.ΚΑ.ΝΑ. Λάρισας και το Πανελλήνιο Δίκτυο στο Θέατρο και την Εκπαίδευση.

Εκτός αυτών των επιμορφώσεων πρέπει να αναφερθούν και οι επιμορφώσεις που υλοποιήθηκαν με την ευθύνη των Σ.Ε.Ε. προς τις/τους εκπαιδευτικούς σχολείων των οποίων έχουν την παιδαγωγική ευθύνη κάποιες από τις οποίες πραγματοποιήθηκαν εκ του σύνεγγυς (ενδεικτικά αναφέρεται το 10^ο Δημ. Σχ. Ν. Ιωνίας σε συνεργασία με την ΣΕΠ Μαγνησίας και αντίστοιχα στη Λάρισα σε συνεργασία με την ΣΕΠ Λάρισας) και κάποιες εξ αποστάσεως (ενδεικτικά αναφέρεται το 11^ο Δημ. Σχ. Λάρισας με θέμα τη χρήση λογισμικών εξ αποστάσεως εκπαίδευσης).

Ωστόσο, αν και οι δυνατότητες επιμόρφωσης ήταν αρκετές, όπως προκύπτει από τα παραπάνω, κάποιοι/ες από τους/τις εκπαιδευτικούς των Τ.Υ. ΖΕΠ δήλωσαν ότι είτε δεν παρακολούθησαν καμία επιμόρφωση μέσα στη σχολική χρονιά είτε ότι δεν έγινε καμία επιμόρφωση για να παρακολουθήσουν, γεγονός που καθιστά κρίσιμο το ερώτημα εάν η αποχή από την επιμόρφωση ήταν συνειδητή λόγω προαιρετικότητας ή αποτέλεσμα ελλιπούς ενημέρωσης από τα σχολεία.

Κλείνοντας πρέπει να αναφέρουμε πως σε αρκετές σχολικές μονάδες αναπτύχθηκαν ενέργειες ενδοσχολικής επιμόρφωσης προκειμένου να αντιμετωπιστούν δυσκολίες που αφορούσαν στην εκπαίδευση παιδιών προσφύγων που δε μιλούσαν την ελληνική γλώσσα και να μοιραστούν καλές πρακτικές. Ενδεικτικά αναφέρουμε ως παράδειγμα το 33ο Δημοτικό Σχολείο Βόλου (Φυλακών), που μία φορά το μήνα πραγματοποιούνταν ενδοσχολική επιμόρφωση σε θέματα εκπαίδευσης ενήλικων από τον προϊστάμενο της σχολικής μονάδας, ενώ η εκπαιδευτικός παρακολούθησε επιπλέον διαδικτυακό σεμινάριο για την Εκπαίδευση και Επανάταξη Κρατούμενων "The Re[enter] Project". Το συγκεκριμένο πρόγραμμα που τελεί υπό την αιγίδα του ΙΚΥ, αφορά στην ενημέρωση και ανταλλαγή καλών πρακτικών εκπαίδευσης και επανένταξης κρατούμενων μεταξύ επτά ευρωπαϊκών κρατών (Ελλάδας, Ιταλίας, Πορτογαλίας, Ρουμανίας, Φιλανδίας, Ισπανίας και Κύπρου) σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας και άλλων φορέων.

Η. Συνεργασία με γονείς

Η συνεργασία με τους γονείς των μαθητών/τριών που φοιτούν στις τάξεις υποδοχής δοκιμάστηκαν επίσης τόσο από τις συνθήκες της πανδημίας όσο και από τις φυσικές καταστροφές. Η επικοινωνία με τους γονείς αναφέρθηκε σε αρκετές εκθέσεις ως εξαιρετικά δύσκολη καθώς απουσίαζαν τα μέσα. Σε άλλες περιπτώσεις η δυσκολία βρισκόταν στη γλώσσα επικοινωνίας. Πρέπει να τονιστεί πως από τις σχολικές μονάδες

καταβλήθηκε κάθε δυνατή προσπάθεια και χρησιμοποιήθηκαν όλα τα δυνατά μέσα προκειμένου να υπάρξει τακτική επικοινωνία με τους γονείς.

Σε όποιες περιοχές λειτουργούσαν υποστηρικτικές δομές, αυτές ενεργοποιήθηκαν προκειμένου να εξασφαλιστεί η επικοινωνία και η συνεργασία με τους γονείς. Αυτό το άνοιγμα σε συνεργασίες που επιχειρήθηκε από κάποιες σχολικές μονάδες (ενδεικτικά αναφέρεται το 1^ο Δημ. Σχ. Καρδίτσας) λειτούργησε θετικά καθώς το προσωπικό των υποστηρικτικών δομών έχει αναπτύξει έναν κώδικα επικοινωνίας με τους γονείς που βοήθησε στην επίτευξη του στόχου.

Στις σχολικές μονάδες που είχε τοποθετηθεί Κοινωνική Λειτουργός (ενδεικτικά αναφέρεται το 33^ο Δημ. Σχ. Λάρισας) η συνεργασία με τους γονείς χαρακτηρίζεται συστηματική και αρκετά ικανοποιητική. Αναλυτικότερα στο πλαίσιο των καθηκόντων της Κοινωνικής Λειτουργού συντάχθηκαν κοινωνικά ιστορικά των οικογενειών των μαθητών/τριών που παρακολουθούσαν την ΤΥ και πραγματοποιήθηκε ομαδική στήριξη μαθητών/τριών, που παρουσίαζαν γενικευμένες δυσκολίες σε συγκεκριμένους τομείς κατόπιν συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς με τη χρήση κάθε πρόσφορου μέσου. Υπήρξε συστηματική τηλεφωνική επικοινωνία με γονείς των παιδιών τα οποία απουσίαζαν για μεγάλα χρονικά διαστήματα από το σχολικό περιβάλλον με στόχο την παρακίνηση και τη διαμόρφωση θετικής στάσης απέναντι στο σχολικό πλαίσιο και την αντιμετώπιση προσωπικών και κοινωνικών ζητημάτων. Ακόμη οι γονείς ενημερώθηκαν σχετικά με τη λειτουργία της ΕΞΑΕ και με την επαναλειτουργία των σχολικών μονάδων υποστηρίχθηκαν σχετικά με όλα όσα αφορούσαν τις διαδικασίες των αυτοδιαγνωστικών tests για τον Covid-19.

Δ. Γενικά θέματα-προβλήματα-προτάσεις

1. Η λειτουργία των τάξεων υποδοχής πρέπει να ξεκινά με την έναρξη της σχολικής χρονιάς και όχι πολύ αργότερα. Να δοθεί η δυνατότητα στους εκπαιδευτικούς που δίδαξαν μια χρονιά σε κάποιο σχολείο να συνεχίσουν να διδάσκουν σε αυτό και την επόμενη χρονιά.
2. Οι μετακινήσεις των εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε ΔΥΕΠ και ΖΕΠ δε λειτουργούν προς όφελος του παραγόμενου εκπαιδευτικού έργου. Προτείνουμε να διασφαλιστεί η παρουσία εκπαιδευτικών από την αρχή και μέχρι το τέλος της σχολικής χρονιάς για να διευκολυνθεί η συνέχεια της υποστήριξης της φοίτησης των παιδιών στο σχολείο. Εκτός αυτών προτείνεται να θεσμοθετηθεί η ανάπτυξη συνεργασιών με δομές στις οποίες υπάρχουν μεταφραστές, ώστε να διατεθούν στις Δ/σεις Εκπ/σης που λειτουργούν ΤΥ και ΔΥΕΠ. Έτσι θα δοθεί η δυνατότητα να υποστηριχθεί η φοίτηση των παιδιών πληρέστερα. Εκτός αυτού θα εξασφαλιστούν οι συνθήκες που πρέπει να υπάρχουν για την εξέταση των μαθητών/τριών που φοιτούν σε δομές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και εξετάζονται προφορικά.

- Στα πρόσωπα που πρέπει να προβλεφθούν είναι και οι συνοδοί των παιδιών που μεταφέρονται με λεωφορεία από τον οικισμό προς το σχολείο.
3. Οι σχολικές μονάδες που λειτουργούν εντός των δομών υποδοχής πρέπει να διακρίνονται χωρικά από τον υπόλοιπο οικισμό γιατί ειδικά στα νηπιαγωγεία τα νήπια δεν αντιλαμβάνονται ούτε συνειδητοποιούν τη διαφορά των δύο χώρων, δηλαδή αυτόν του οικισμού και αυτόν του σχολείου.
 4. Προτείνουμε κάθε ΤΥ να υποστηρίζεται στη λειτουργία της από κοινωνικό λειτουργό που θα αναλάβει την ενημέρωση των γονέων. Στις σχολικές μονάδες που δεν τοποθετήθηκαν Κοινωνικοί Λειτουργοί και Ψυχολόγοι παρουσιάστηκαν περισσότερες δυσλειτουργίες τόσο σε επίπεδο μάθησης, κοινωνικοποίησης και ανεπιθύμητων συμπεριφορών των παιδιών όσο και στη συνεργασία σχολείου και γονέων. Σημαντικός παράγων ανάσχεσης της προόδου των μαθητών/τριών Ρομά εκτός της ασυνεπούς φοίτησης αποτελεί η μη τήρηση των σχολικών υποχρεώσεων όπως η εκπόνηση των εργασιών που ανατίθενται για το σπίτι, η μεταφορά της απαραίτητης γραφικής ύλης στο σχολείο (π.χ. τετράδια). Οι αιτίες των ανωτέρω μπορούν να εντοπιστούν είτε στο έλλειμμα εποπτείας - υποστήριξης των παιδιών στη σχολική μελέτη από το οικογενειακό περιβάλλον είτε στην αδυναμία προμήθειας της γραφικής ύλης, θέματα που η παρουσία κοινωνικού λειτουργού θα μπορούσε να συνδράμει στην αντιμετώπισή τους.
 5. Επιμορφωτικές δράσεις προτείνεται να υλοποιούνται συνεχώς και όχι μόνο για τους/τις εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στις τάξεις υποδοχής αλλά για όλες/όλους τις/τους εκπαιδευτικούς. Πρέπει να γίνει σαφές πως η Τ.Υ. λειτουργεί στο πλαίσιο της σχολικής μονάδας και αποτελεί βασική υποστηρικτική της δομή. Η Τ.Υ. μπορεί να υποστηρίζει κάθε παιδί που δεν έχει γνώση ή δεν έχει καλή γνώση της ελληνικής γλώσσας.
 6. Αν και τα βιβλία και υλικά που χορηγήθηκαν κρίθηκαν κατάλληλα για την εκπαίδευση των παιδιών που φοιτούν στο δημοτικό καλό θα είναι να εμπλουτιστούν και με νέο υλικό καθώς και με λογισμικά ή προτάσεις για τη χρήση Τ.Π.Ε.. Για τη δευτεροβάθμια, η πρόταση που κατατίθεται είναι να υπάρξουν πληρέστερα βιβλία και πιο κατάλληλα για την ηλικία των παιδιών. Εναλλακτικά, το Ι.Ε.Π. θα μπορούσε να λειτουργήσει ιστοσελίδα που θα φιλοξενεί διδακτικές προτάσεις των εκπαιδευτικών.
 7. Προκειμένου να αντιμετωπιστούν προβλήματα που αφορούν στη φοίτηση και την υποστήριξη των μαθητών/τριών που φοιτούν στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση προτείνεται η αύξηση των ωρών λειτουργίας των τάξεων υποδοχής. Η αύξηση των ωρών λειτουργίας μπορεί να έχει τον χαρακτήρα προπαρασκευαστικής υποστήριξης καθώς τα αντικείμενα που διδάσκονται στο Λύκειο είναι σύνθετα και η παρακολούθηση των διδασκαλιών σε αυτά είναι δύσκολο έργο για κάποιον/α που δε μιλά την ελληνική πόσο μάλλον αν δεν έχουν διδαχθεί σχετικά με το υπόβαθρο των μαθημάτων αυτών.

8. Στα τμήματα που φοιτούν παιδιά που δε μιλούν την ελληνική να μειώνεται ο αριθμός των μαθητών που προβλέπεται από το νόμο. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε πως προτείνουμε την ίδρυση ΤΥ ΖΕΠ II προκειμένου να υποστηριχθούν τα παιδιά αυτά αποτελεσματικά και έτσι να αναταχθούν τυχόν αρνητικές θεωρήσεις που υπάρχουν στην ευρύτερη κοινότητα.
9. Η δυνατότητα λειτουργίας και δεύτερου τμήματος τάξης υποδοχής θα δώσει τη δυνατότητα ανάπτυξης ευέλικτων προγραμμάτων για όλα τα παιδιά. Σημαντικό θα ήταν να εφαρμοστεί η μεικτή τάξη και ο καθηγητής για την ελληνομάθεια να συνυπάρχει με τον/την Εκπαιδευτικό της γενικής παιδείας, όπως γίνεται και στην παράλληλη στήριξη. Προτείνεται μάλιστα οι ΤΥ να λειτουργούν σε όλο το εύρος του σχολικού ωραρίου και ο διδάσκων να παραμένει στη θέση του κάθε ώρα για να διδάσκει όσους μαθητές μπορούν να αφήσουν εκείνη την ώρα την τάξη γενικής παιδείας, όπου διδάσκεται μάθημα υψηλών απαιτήσεων (πχ Ιστορία, Αρχαία κλπ).
10. Χρήσιμη, για την ομαλή ένταξη όλων των μαθητών/τριών των Τ.Υ. θα ήταν η οργάνωση αθλητικών, καλλιτεχνικών κ.α δράσεων στα σχολεία, στις οποίες θα γνωριστούν καλύτερα με τη λοιπή μαθητική κοινότητα και θα καλλιεργηθεί το αίσθημα του ανήκειν και της αποδοχής.
11. Είναι πολύ σημαντικό να επιμορφωθούν όλοι οι εκπαιδευτικοί της σχολικής μονάδας που έχουν Τ.Υ.. Το έργο των εκπαιδευτικών είναι δύσκολο, όταν έχουν να διαχειριστούν μέσα σε μια τάξη την πολυπολιτισμικότητα, τις μαθησιακές δυσκολίες, παιδιά με αναπηρία και επιπλέον μαθητές που δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Η κρισιμότητα της ανάπτυξης επιμορφωτικών δράσεων επιβάλλει τη συνεργασία όλων των ειδικοτήτων των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου και ανάλογο προγραμματισμό για υλοποίηση από την επόμενη σχολική χρονιά.
12. Προτείνουμε να θεσμοθετηθεί η δημιουργία δικτύου σχολείων στα οποία λειτουργεί Τ.Υ. ή στα οποία φοιτούν μαθητές/μαθήτριες που δεν μιλούν επαρκώς την ελληνική γλώσσα και να γίνονται τακτικές συναντήσεις των Δ/ντών σχολείων, των Εκπαιδευτικών που διδάσκουν σε αυτές, των Συντονιστών Εκπαίδευσης Προσφύγων, των Συντονιστών Εκπαιδευτικού Έργου, προκειμένου να συζητούνται προβλήματα και καλές πρακτικές. Απαραίτητη η συχνή ενημέρωση και επιμόρφωση όλων των εκπαιδευτικών.
13. Προτείνουμε την καταγραφή και οργάνωση των πρακτικών που χρησιμοποιούνται από τους/τις Εκπαιδευτικούς που διδάσκουν στις Τάξεις Υποδοχής, ώστε να δοθεί η δυνατότητα να εφαρμοστούν και από άλλους/άλλες Εκπαιδευτικούς που θα τις κρίνουν περισσότερο λειτουργικές.
14. Προτείνουμε οι διατάξεις που ισχύουν για την κατάρτιση προγράμματος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση να ισχύσουν και για τη δημοτική ώστε να τεκμηριώνεται η συνεργασία Συντονιστή Εκπαιδευτικού Έργου με τη σχολική μονάδα για τη λειτουργία των Τάξεων Υποδοχής ΖΕΠ.

15. Προτείνουμε την ανάπτυξη συνεργασιών με δομές της τοπικής αυτοδιοίκησης για την πραγματοποίηση ενημερωτικών δράσεων για το σύνολο των πολιτών της κάθε κοινότητας ώστε να προωθηθεί η φιλοσοφία του συμπεριληπτικού σχολείου και κατά συνέπεια και της συμπεριληπτικής κοινωνίας.
16. Πρέπει να αναφερθεί πως μαθητές/μαθήτριες που δε μιλούν ή δε μιλούν επαρκώς την ελληνική γλώσσα φοιτούν και σε άλλες σχολικές μονάδες, εκτός αυτών στις οποίες λειτουργούν Τάξεις Υποδοχής και αναφέρονται στην παρούσα έκθεση. Υποστηρίζονται σε πλαίσιο ενισχυτικής διδασκαλίας και όχι σε πλαίσιο τάξης υποδοχής λόγω της μη συμπλήρωσης του απαιτούμενου από τις διατάξεις αριθμού παιδιών για τη δημιουργία τάξης υποδοχής. Προτείνουμε την επικαιροποίηση του θεσμικού πλαισίου της ενισχυτικής διδασκαλίας ώστε να υπάρχει η δυνατότητα της υποστήριξης ως συνδιδασκαλία στο περιβάλλον της τάξης. Θεωρούμε πως η νομοθέτηση της δυνατότητας συνδιδασκαλίας θα δώσει τη συμπεριληπτική διάσταση που λείπει.
17. Ιδιαίτερα σημαντικό πρόβλημα που πρέπει να εκτιμηθεί στον σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων είναι πως κάποια παιδιά που έχουν γεννηθεί στη χώρα υποδοχής δεν έχουν κατακτήσει πλήρως τη μητρική τους γλώσσα, παράγοντας που είναι καθοριστικός στην κατάκτηση της γλώσσας της χώρας υποδοχής. Αν δεν έχει κατακτηθεί πλήρως η μητρική γλώσσα δεν μπορεί να κατακτηθεί κάποια δεύτερη.
18. Προτελευταία στις προτάσεις μας βρίσκεται η ίδρυση παρατηρητηρίου σε κάθε περιφερειακή ενότητα για τον έλεγχο της σχολικής εγκατάλειψης και την ανάπτυξη ενεργειών για την ανάσχεσή της. Σε αυτό προτείνουμε να συμμετέχουν εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων και εκπρόσωποι κρατικών δομών και της τοπικής αυτοδιοίκησης. Σε τακτικές συναντήσεις ελέγχεται η συνέπεια της φοίτησης και αποφασίζεται η ανάληψη ενεργειών που θα βοηθήσουν στην ανάσχεση της εγκατάλειψης του σχολείου.
19. Τελευταίο στις προτάσεις μας όχι όμως και στην κρισιμότητά του είναι η εξασφάλιση όμορφων χώρων για τη λειτουργία της ΤΥ στα σχολεία. Έχουμε διαπιστώσει πως σε κάποιες περιπτώσεις λειτουργούν σε εξαιρετικά μικρούς χώρους, πρώην αποθήκες. Ας ληφθεί υπόψη αυτή η πρόταση για να δώσουμε μια διαφορετική εικόνα στα παιδιά που φοιτούν στις τάξεις αυτές.

Τέλος, αναφέρουμε πως προτείνεται η συνέχιση του προγράμματος για το σχολικό έτος 2021-2022 καθώς οι ωφέλειες τόσο για τις σχολικές μονάδες όσο και για τα παιδιά είναι μεγάλες.

Ο Οργανωτικός Συντονιστής του
ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Θεσσαλίας

Κωτούλας Βασίλειος